

Tot seguit teniu un extracte del text **Apologia del Mètode Científic**, extret del web:

<http://www.webpersonal.net/antigona/ca/apologiaca/index.htm>

Feu un comentari d'una plana, que incloga les tesis que defensa l'autor i la vostra opinió, tot relacionant-ho amb els continguts de la unitat.

Opinions no científiques:

Segons Bertrand Russell, **una opinió és no científica** quan es sustenta en una raó **diferent de la seva probable veritat**. És possible que algú "seriós", "important", sustenti una opinió per raons diferents de la seva probable veritat?

Quan us vaig demanar, en la pràctica de la "Caiguda lliure" si coneixeu opinions d'aquestes però actuals, vosaltres i altres cursos vàreu donar exemples de l'estil dels que dóna Josep Pernau en el seu article del 26 de maig actual (1995): **Opinions interessades són aquelles que miren de "vendre el producte", tot dient que és bo per la salut, per exemple, tal com ha fet el President de la Tabacalera amb el tabac.**

Seria molt ingenu pensar que, si el President de la Tabacalera diu que el tabac és bo per a la salut, deu ser veritat, "ja que, "lògicament", de tabac hi ha d'entendre aquest senyor". Tampoc deixaríem de ser ingenus pensant que, senzillament, s'equivoca.

Josep Pernau comenta que el President mereixeria un premi en "marketing" per la seva opinió, ja que **és la millor per a vendre el seu producte**.

El títol de l'article, **¿Herodes, protector de la infància?**, ja insinua que cadascú pensa i fa segons la seva naturalesa o els seus interessos, i no segons una suposada veritat objectiva, més pròpia de la Ciència.

OPUS MEI

Josep Pernau

**¿Herodes,
 protector de
 la infància?**

*Habló el presidente de Tabacalera, el señor **Pedro Pérez**, y la armó. Dijo que no es malo fumar algunos cigarrillos al día y que incluso puede ser saludable. Ha transcurrido más de una semana de sus declaraciones y no cesan desde entonces las protestas y las peticiones de dimisión.*

*¿Qué puede decir el presidente de una compañía sobre sus productos? Pues ... cantar sus excelencias. Igual que todos los presidentes de sociedades. Podía haberlo dicho incluso con el puro en la boca y nadie se tendría que escandalizar. El señor **Pérez** vende humo y es lógico que trate de promocionar el producto. Sus declaraciones han provocado un gran revuelo, pero por las mismas se ha hecho merecedor de algún premio de marketing.*

*Es posible incluso que sea un convencido de que el tabaco puede ser saludable. La Constitución reconoce la libertad de expresión y está en su derecho de decir lo que piensa. El señor **Duran Farell** lleva un cuarto de siglo predicando sobre las excelencias del gas natural ya nadie se le ha ocurrido pedir que dimita.*

*Poner a un antitabaquista al frente de Tabacalera sería tanto como poner a un miembro de Greenpeace en la dirección de una central nuclear. O a un objetor de conciencia como ministro de Defensa. Si volviera **Herodes** sería tanto como nombrarle director general de la Infancia. O nombrar a Drácula director de un banco de sangre. O poner a un torero para que se encargue de la protección de los animales. Con lógica empresarial, el señor **Pérez** se ha limitado a defender el producto que ha de vender.*

*Que haya fumadores y no fumadores, objetores de conciencia y ministros de Defensa, toreros y miembros combativos de las ligas antitaurinas. Pero unos y otros en su sitio, defendiendo sus puntos de vista. Lo contrario sería la confusión y el caos. Aunque tampoco sería de extrañar al paso que van las cosas, algún día pusieran a un no fumador exaltado en la presidencia de Tabacalera. Mayores disparates se han cometido. Al fin y al cabo, ya pusieron al tal **Luis Roldán** al frente de la Guardia Civil.*

El periodista insisteix en la idoneïtat d'una opinió **encara que sigui errònia**, i en la inconveniència d'altres **encara que tinguin raó**, ja que no seria gens encertat posar a un activista de Greenpeace al front d'una central nuclear, per exemple.

Però les opinions "encertades" o "idònies" des del punt de vista de **"vendre el producte" no solen ser científiques, ja que no se sustenten sobre la seva probable veritat, SINÓ SOBRE LA SEVA UTILITAT PER A UNS QUANTS.**

A l'ensenyament, no estem lliures d'aquesta contradicció. Ja s'ha dit que la veritat no és pedagògica, ja que és massa complicada, i, per fer-la assequible als alumnes (en un temps raonable), cal simplificar-la tant que ja deixa de ser veritat.

I és ben contradictori que un professor i un científic no digui la veritat, fins i tot **més contradictori** que el fet que no la digui un venedor de tabac, per més important que sigui.

Però hi ha més: un professor, no solament es veu obligat a "podar" la Ciència de tot allò incompatible amb el limitat esforç intel·lectual dels alumnes i amb l'excessiva extensió dels programes, sinó que es veu també obligat a **"vendre la pròpia imatge"**.

Quan vaig començar a donar classes de Batxillerat, un alumne, tot alarmat, em va dir, a soles, que no havia d'entrar a classe somrient, sinó "amb cara de mala llet i de tenir pocs amics". No era mal consell, per ser d'un alumne de primer, però personalment crec que encara és millor entrar a classe amb cara de tenir molts amics amb molta més mala llet que jo encara: és l'opció de **dissuasió màxima** contra qualsevol desatenció cap al professor i a la seva classe!

Una professora model

Altre opció gens incompatible és **la simulació de simpaties ideològiques i altres afinitats** amb els alumnes. Per exemple, una professora que, amb gran diferència, tenia totes les preferències dels alumnes i era alabada per la seva eficàcia docent, em va dir que aconseguia posar-se els alumnes a la butxaca amb estratègies tals com comentar-los breument el futbol cada dilluns, **tot simulant que l'interessava**. Tal estratègia hagués esgarriat al "Dire" de l'Institut on jo estudiava, sempre indignat contra la premsa que parlava tant de futbol que -segons ell- "espatllava el cervell" dels joves!

Eren altres temps en què es considerava la missió educativa del professor, i no tant sols la missió de donar un programa d'assignatura, sense permís per fer objeccions de tipus ètic, legal, ni científic.

Si, per preservar aquesta missió, s'havia d'aïllar l'Institut de l'exterior, es feia: la mateixa Direcció avisava els pares que en les seves reunions hi havia un policia. En aquell temps, hi havia solidaritat a favor de la raó, de la justícia, de la Ciència.

La mateixa professora model em va dir, tot senyalant els llibres que havia deixat sobre la taula del laboratori de Física: **"-Jo, la racionalitat la deixo aquí. PERQUÈ LA VIDA NO ÉS RACIONAL"**.

El problema dels científics

Amb aquestes paraules, coincidia amb les observacions de Bertrand Russell sobre que, malgrat la seva simplicitat, el mètode científic és aplicat per una minoria (com els professors de Física, per exemple), **que també limiten la seva aplicació a una minoria de qüestions**, com eren, en aquest cas, el contingut de l'assignatura. I la seva explicació del per què limitava la racionalitat a la Física també coincideix amb la que dóna Russell: la vida ha de ser viscuda, sense una "saludable" gosadia (interessada, passional, irreflexiva) **ningú podria sobreviure gaire temps**.

Però, just al matí següent, a les 9:15, estàvem tots dos sols en una reunió d'avaluació, i ella era la tutora. Es va lamentar: **"-Les 9 i quart! Si la reunió és a les 9, com és que a les nou i quart encara no han arribat?"**

-I li vaig comentar: **"-Tu ho vares dir ahir: la vida no és racional**. Encara que l'avaluació era a les 9, poden arribar a l'hora que vulguin, perquè la vida no és racional, tu ho vares dir ahir!"

-Ja t'explicaré jo! Ja t'ho explicaré jo!, -va repetir-me ella, al temps que venien els altres professors, aliens a les nostres reflexions. Però no va "pegar bronca" als professors **ni em va donar a mi mai cap explicació**: aquelles qüestions van quedar en la part "irracional" de la seva vida.

Els científics, i especialment els físics, **tenim sovint una certa dificultat per adaptar-nos a la irracionalitat del món que ens envolta, a causa precisament de la nostra educació científica**. Per exemple, una física em va dir que s'havia sentit tan estranya donant classe, que va haver d'acudir al psiquiatra, i una altre em va dir no fa gaire: **"El que ens passa a nosaltres és que hi veiem massa."** -I, certament, **és molt útil i saludable** fer aquesta separació entre la Ciència racional i la vida irracional, tal com feia aquesta professora exemplar.

Altres persones, sense una educació científica, no tenen aquest problema, ja que no tenen cap filtre per aquelles qüestions irracionals que impregnen el nostre ambient, la nostra "cultura". Podem dir que no tenen cap sensibilitat ni escrúpol per empassar-se allò que és irracional i contradictori: el seu cervell és com un tot uniformement irracional, que accepta les idees més útils **sense mirar les contradiccions**.

Una coneguda meva, que és assistent social, llicenciada en Història, i avançada en la carrera de Dret, diu que vol la màxima felicitat per les seves filles, i que aquest màxim de felicitat està en viure en harmonia amb l'ambient. Per tal que sigui així, les educa de manera que acceptin allò que estigui de moda, que triomfi en un moment donat, i que ho oblidin i passin a ser entusiastes del contrari si la situació canvia, **sense ser-ne conscients**. Pot ser que les seves filles tinguin una gran felicitat amb aquesta recepta, però no contribuiran a fer una societat "impregnada de Ciència", com diu Russell, on les **"més oficials i solemnes"** de les nostres opinions **es basin en el mètode científic**.

Els interessos, les passions i les modes són elements contraris al mètode científic, i, quan són multitudinaris, poden anul·lar el judici de l'expert i fins i tot impedir que es propagui la seva opinió. El mètode científic pot quedar **"ofegat"** per una **farsa** representada per tota la societat. Això no vol dir que tots visquin la farsa col·lectiva inconscientment, sinó que els més conscients es veuen pressionats a callar i fins i tot a "actuar" per tal de no ser exclosos de la societat, o bé -en els casos més "lleus"- privats d'alguns beneficis socials.

Russell posa com exemple la creença de que les dones eren molt menys intel·ligents que els homes -veritables oligofrèniques- a causa del seu sexe (era l'anomenada **"oligofrenia fisiològica"** pels metges).

Jo vaig viure el final d'aquesta "moda", popular encara entre els meus companys universitaris a l'any 70. Una característica d'aquestes farses col·lectives és la seva **radicalització i la dificultat d'atacar-les a través de la discussió o de l'aportació de proves**. En primer lloc, els meus companys creien que jo els hi prenia el pèl quan els hi deia que pensava que les dones podien entendre les mateixes coses que nosaltres, ja que ells consideraven "evident" que no estaven capacitades. Tampoc acceptaven discutir-ho amb elles: s'horrortzaven d'aquesta proposta, que consideraven cruel i desconsiderada, tot dient: **"Elles ja saben que són inferiors: tant sols faltaria que els ho diguéssim a la cara! Com pots ser tan sàdic?"**.

Quan, a l'any 71, ja havien canviat -de sobte- d'opinió, "ningú se'n recordava" que l'any anterior pensava que no eren iguals, per la qual cosa **tampoc era possible que diguessin per què havien canviat la seva "indiscutible" opinió**.